AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

TÜRK-ERMENİ İLİŞKİLERİ SERGİSİ: 'NAR NİYETİYLE'

07.04.2016

6 Nisan 2016 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tarafından Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Tophane-i Amire Kültür ve Sanat Merkezinde Türk-Ermeni ilişkilerinin 800 yılını anlatan kartpostal sergisinin açılışı düzenlenmiştir.

Nar Niyetiyle - Türk-Ermeni İlişkilerinde Unutmanın Değil, Hatırlamanın Zamanı başlığını taşıyan serginin açılışında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yalçın Karayağız Dışişleri Bakanlığını böyle bir etkinliğin gerçekleştirilmesindeki katkıları için içtenlikle teşekkür etmiştir.

Sergide ayrıca Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Naci Koru da bir açılış konuşması yapmıştır. Sayın Naci Korunun açılış konuşmasının tam metni aşağıda paylaşılmıştır.

Açılışta İstanbul Devlet Türk Müziği Topluluğu, Ermeni bestekârlarının Osmanlı döneminde Türk musikisine kazandırdığı eserleri icra etmiştir. Ünlü müzisyen Ara Dinkjian da besteleriyle dinleyicilere müzik ziyafeti sunmuştur. Bahsi geçen konserler Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığınca organize edilmiştir.

Zengin bir Osmanlı kartpostal arşivinin sahibi Orlando Carlo Calumenonun koleksiyonundan oluşturulan sergi 6-29 Nisan 2016 tarihleri arasında ziyaretçilere açık olacaktır.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ NACİ KORUNUN TÜRK-ERMENİ İLİŞKİLERİNDE UNUTMANIN DEĞİL, HATIRLAMANIN ZAMANI BAŞLIKLI SERGİNİN AÇILIŞINDA YAPTIKLARI KONUŞMA

Değerli Rektör Yardımcısı, Sayın Kaymakam,

Sayın Büyükelçiler ve kordiplomatik üyeleri,

Değerli Akademisyenler,

Saygıdeğer konuklar,

Türkler ve Ermeniler arasındaki ilişkilerin 800 yılı aşan ortak tarihinin izlerini süren Türk-Ermeni İlişkilerinde Unutmanın Değil, Hatırlamanın Zamanı başlıklı serginin açılışı vesilesiyle bugün sizlerle bir arada olmaktan büyük mutluluk duyuyorum.

Bu vesileyle başta serginin küratörü Güzin Erkan ve Tasarımhane ekibi ile sergiye ev sahipliği yapan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Yalçın Karayağız ve

yardımcısı Prof. Alev İdrisoğlu olmak üzere bu projenin gerçekleşmesine katkıda bulunan herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Dışişleri Bakanlığı olarak bu projeyi hayata geçirirken Türkler ve Ermeniler arasında tarihten gelen ve yakın bir geçmişe kadar kesintisiz devam eden birlikte yaşama kültüründen ilham aldık. Bu sergiyle, birlikte yürüyeceğimiz bir yola çıkarken, ortak kültürümüze ait unsurları, bizi biz yapan tüm deneyimleri hatırlamayı amaçlıyoruz.

Bu sergiyle öncelikli arzumuz, belirli çevrelerce tek bir boyuta ve hatta bir tek yıla hapsedilmeye çalışılan Türk-Ermeni ilişkilerini insani yönleriyle ele almak, dostluk ve barış içinde ortak bir gelecek kurma çağrısına ses vermektir. Esasen iki halkın yeniden yakınlaşmasının da bu tür insani köprüler üzerinden geçeceğini düşünüyoruz.

Sergi zengin içeriğiyle, Türkiyede yaşayan Ermenilerin Anadolu kültürü içindeki yeri ve önemini tüm boyutlarıyla ziyaretçilere sunacak.

Ayrıca bu akşam bu kültürel birlikteliğin en güzel örnekleri olarak, Ermeni bestekârların eserlerini seslendirecek İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Topluluğunu ve bu topraklarda harmanlanan melodilerle evrensel bir müzik dili yakalayarak dünyaca tanınan değerli sanatçı Ara Dinkjianı dinleme şansı bulacağız.

Değerli konuklar,

Biz herkesin, bu bütünün parçalarını oluşturan her ferdin, her ailenin kendi tarihini dilediği gibi hatırlama ve anma hakkı olduğunu teslim ediyoruz. Osmanlı İmparatorluğunun çöküş sürecinde ve insanlığın o güne kadar görmediği ölçekteki kayıplara sahne olan I. Dünya Savaşı koşullarında, imparatorluğun tüm halklarının yaşadığı derin acıları inkâr etmiyoruz.

Fakat tarihin akışını bir noktada dondurup, iki halkın yüzlerce yıllık tarihini tek bir ana indirgeyerek tek taraflı bir anlatının dayatılmasını, buradan hareketle barış ve diyalog yerine çatışmayı körüklemeye yönelik kampanyaları fevkalade yanlış buluyoruz.

Unutmayalım ki, tarihte yaşananları kendi siyasi amaçları için kullananlar, hem Türklere hem Ermenilere zarar vermektedir. Acıları siyaseten istismar edenler, en başta o acıları yaşayanlara ve onların torunlarının hatıralarına saygısızlık ettiklerini bilmelidir.

Yoğun karalama kampanyalarıyla genç kuşaklara nefret dilini aşılamaya yönelik tüm çabalara karşı Türkiye, samimi ve yapıcı bir yaklaşım sergilemiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın 23 Nisan 2014 tarihli taziye mesajı bu anlamda bir dönüm noktası olmuştur. Bu mesajı takip eden süreçte, Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Sayın Başbakanımızın geçtiğimiz yıl yaptığı açıklamaların yanı sıra bu insani söylemi destekleyecek adımlar atılmıştır.

Bu adımların devamını getirmeye, Türkiyedeki Ermeni kültür varlıklarına sahip çıkmaya, dostluk ve barış yolunda ilerlemeye kararlıyız. İnanıyoruz ki, Türklerle Ermeniler arasındaki insani ilişkiler artarak normalleştikçe, gerilimden ve çatışmadan beslenen kesimler uzlaşmaz tutumlarını sürdüremeyeceklerini anlayacaklardır.

Değerli konuklar,

Bu sergiyle, güncel siyasi gelişmeler ve bilhassa son günlerde Yukarı Karabağ bölgesinde yaşanan ve can kayıplarından büyük elem duyduğumuz çatışmalar arasında herhangi bir bağlantı kurmanın

doğru olmadığını da vurgulamak isterim. Zira bu serginin Ermenistan'la bir ilgisi yoktur. Serginin odağında Türklerle Ermenilerin ortak kültürüne ait ögeler yer almaktadır.

Ülkemizin az önce özetlediğim ilkesel yaklaşımı esasen Güney Kafkasyada başta Yukarı Karabağ olmak üzere mevcut ihtilafların çözümü için sarf ettiğimiz çabalarla da doğru orantılıdır. Bir hususun altını çizmek isterim. Türkler ve Ermeniler arasındaki insani bağlar Ermenistanın uluslararası hukuka aykırı ve çatışmacı siyaseti yüzünden bozulmayacak kadar güçlüdür.

Bu vesileyle, yaklaşık çeyrek asırdır Azerbaycanın topraklarının beşte birini işgal altında tutan Ermenistanın Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin ilgili kararlarını da göz önüne alarak işgale bir an önce son vermesi yönündeki çağrımızı yinelemek istiyorum. Yine keza Güney Kafkasyada, bu bölgenin tüm halklarının barış, işbirliği ve dostluk ilişkilerine kavuşabilecekleri bir istikrar ortamın sağlanması yönündeki temennimizi tekrarlıyorum.

Değerli misafirler,

Bu sergiyi ziyaret edenlerin kendi içlerinde bir yolculuğa çıkmalarını ve esasen anlatılanın kendi hikâyeleri olduğunu, ortak tarihimizin izlerinin halen canlı olduğunu hissetmelerini arzu ediyoruz.

Kadim medeniyetlerin buluşma noktası olan Anadolunun kültürel zenginliğini bir kez daha gözler önüne sererek, nar sembolünde de ifade edildiği üzere çokluk içinde birlik mesajını vermeyi istiyoruz. Kendini bu narın bir tanesi olarak gören herkesin, bu sergide kendi duygu dünyalarından birer parça bulacağına inanıyoruz.

Çünkü insanlar arasında doğrudan ilişkiler kuruldukça bu topraklara ait hiçbir şeyin bize yabancı olmadığını, kimsenin öteki olmadığını yeniden hatırlayacağımızı biliyoruz.

Biliyoruz ki,

Birlikte konuşmazsak, birileri sesimizi ele geçirip dillerindeki nefret sözlerini haykıracak.

Birlikte hatırlamazsak, birileri hafızalarımıza ipotek koyup, ortak geçmişimizi silmek için uğraşacak.

Birlikte yürümezsek, birileri aramıza mesafe koyup dostluk bağlarımızı koparmaya çalışacak.

Saygıdeğer konuklar,

İşte bugün bu mesafeyi kapatmanın, tarihi bağlarımızı yeniden kurmanın zamanı.

Dostluk ve barış içinde ortak bir gelecek yolunda birleşme zamanı.

Bütün bunlar için unutmanın değil, hatırlamanın zamanı.

Türk-Ermeni ilişkilerine insani perspektiften bakan bu serginin hayırlara vesile olmasını diliyor, tüm misafirlere içten saygılarımı sunuyorum.

Teşekkürler.

tmanın Değil,
rlamanın Zamanı
phane-i Amire KSM
7-29 Nisan 2016
Salonu
düzenleyen
mekan sponsoru
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
NAR
NİYETİYLE

Amire KSM
7-29 Nisan 2016
düzenleyen
mekan sponsoru
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
NAR
NİYETİYLE
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

KARTPOSTALLARLA 100 YIL ÖNCE
TÜRKİYE'DE ERMENİLER
ARMENIANS 100 YEARS AGO
IN TURKEY WITH THE POSTCARDS
Orlando Carlo Calumeno Koleksiyonu'ndan Kartpostallarla 100 Yıl Önce Türkiye'de Ermeniler
20. yüzyıl başında Türkiye'nin farklı yerleşim bölgelerindeki Ermeni varlığını ve Anadolu coğrafyasında tüm toplumların ortak yaşam izlerini kartpostallar vasıtasıyla süren bu serginin amacı, "Türkler gibi Ermenilerin de birlikte gurur duyacağı ve yok olmasına birlikte üzüleceği bir mirasın görselleştirilmesi ve ortak yaşam kültürünün hatırlatılmasıdır."
Hemen hepsi 1895-1914 yılları arasında üretilen 4000 kadar kartpostal içerisinden seçilen bu seçki, çeşitli şehirlerdeki Ermeni mahallelerini, Ermeni kilise, manastır, okul ve yetimhanelerini; Ermenilere yönelik olarak kurulmuş ve genellikle de Ermenilerin yararlandığı misyoner okullarını, yetimhanelerini, hastanelerini resmeden kartpostallar; bir Ermeni editör tarafından hazırlanmış veya fotoğrafı bir Ermeni fotoğrafçı tarafından çekilmiş kartpostallar; bir Ermeni tarafından başka bir Ermeniye yollanmış, üzerinde Ermenice yazılar bulunan kartpostallar; Ermenilere ait fabrika, otel, ticarethane gibi yerlerin tanıtıldığı kartpostallardan oluşmuştur.

1914-1918

TİYATRO
THEATRE
nistration, army and land
tially belonged to the
ire, the areas of
e left to the non-Muslim
ians in the classical period
as became very important
t of capitalism across the
entury. By the beginning of
ans had important roles in
ire cities and towns not
ere they had a substantial
, Van, Diyarbakır, Harput
Sea, Aegean, Mediterranean,
d Thrace. The crafts such as
, rugs, carpet weaving,
acksmithing, copper work,
entry and woodwork, silver
king, and pottery were
ntrol of the Armenians in
Armenians also had
t would integrate all of this
the national economy and
hrough exportation. There is
Armenians among doctors,
hoteliers, printers,
s, instrument makers,
stone craftsman and
Bir Batı sanatı olan tiyatronun O
Batıyla yakın kültürel ilişkiler içi
eliyle olmuştur. Ermeni sanatçıla
İstanbul'unda hem Ermeni tiyatı
Osmanlı tiyatrosunun kurucusu
Ermeni tiyatrosunun kuruluşu 1
Ortaköy, Hasköy, Beyoğlu gibi ser
gruplarının kurulmasıyla ilk örn
Mıgırdiç Beşiktaşlıyan'ın Ortakö
"Gornag" adlı tarihsel dramayla
görmeye başlar, Sırabyon Hekimy
Beyoğlu'nda kurduğu Şark Tiyatr
gider. Bu yüzyılın en önemli tiyat
adıyla tanınan Hagop Vartovyan'
Tiyatrosu adını taşıyan, kısa süre
olarak adını değiştiren grubun k
Vartovyan'ı Türk tiyatrosunun k
görmek gerekir. Vartovyan'ın 187
tiyatro oynama teklifi alması, dö
tiyatro sanatçılarının onun grub
Vartovyan'ın sahneye koyduğu T
tiyatronun Türkler tarafından da
ve tiyatronun gücünü gören Türk
arasında tiyatro oyunları yazma
1870'lerin sonunda başlayan Abd
rejiminde tiyatro büyük ölçüde k
bastırılmışsa da, İkinci Meşrutiy
Devrimi'nin getirdiği hürriyet or
büyük bir patlama yaşandı. 1870'
tiyatrolarında yetişen oyuncular
olarak sahnede yerlerini aldılar. B
tiyatrolarda yetişmiş olan Müslü
Bunlar 1914'te belediye tarafında
konservatuar olan Darülbedayi-i
üzere Osmanlı'da ve Cumhuriyet
alanında kurumsallaşmaların da
Hagop Vartovyan (Güllü Agop, Ya
Tiyatro-i Osmanî (Gedikpaşa Tiya
Namık Kemal'in, Vatan yahud Sili
üzere en önemli yerli ve yabancı t
sergilendi. Daha sonra Osmanlı D
kuran facia aktörü Mardiros Mına
Silistre'de Zekiye rolünü oynayan
gibi sanatçılar tiyatronun gelişim
sağladı.
Agop Vartovyan (Güllü Agop)
Tiyatro/ Türk Tiyatrosunun
kurucularından

Un Bonjour
d'Adana
Le Quartier Arménien
Adana Ermeni mahallesi
Adana Ermeni mahallesinin bir fotoğrafının yer aldığı kartpostal.
Adana Armenian Quarter
A postcard of the photos of the Armenian neighborhood in Adana

Ermeni Isyanları
Armenian Revolts
NAR
DOKÜMAN

1895
1893
1896
Osmanlı Devleti'nin başkenti olan İstanbul'daki merkez bürolarında çalışan Ermeni memurların sayının gösterir liste
List of Armenian Civil servants working in the central offices in Istanbul, the capital of the Ottoman state.
Yazışmalarından çıkıyor ki yeniden Osmanlı uyruğuna dönmek isteyen Ermeniler hakkında Paris Büyükelçisi'nin gönderdiği mektup
Letter sent by the Ottoman ambassador in Paris regarding Armenians who left for their deeds and wished to return to Ottoman land.
Yazışmalarından çıkıyor ki yeniden Osmanlı uyruğuna geri dönmek isteyen Ermeniler hakkında, Paris Büyükelçisi'ne gönderilmiş mektup
Translation of the petition for pardon and asylum submitted to the Ottoman Embassy in Paris by Armenians who left Ottoman land for their deeds and wished to return to Ottoman land.

KARTPOSTALLARLA 100 YIL ÖNCE
TÜRKİYE'DE ERMENİLER
ARMENIANS 100 YEARS AGO
IN TURKEY WITH THE POSTCARDS

Zildjian
Scimitar
TOP HI HAT
Zildjian
Scimitar
BOTTOM HI HAT

Agop Vartovyan (Güllü Agop)
Tiyatro/ Türk Tiyatrosunun kurucularından
Arusyak Papazyan
Osmanlı'nın ilk profesyonel kadın oyuncusu
Dikran Çuhaciyan
Bestekar/İlk Türkçe operanın bestecisi

Basını & Edebiyat & Mizah
Press & Literature & Humor
Müzik
Music

Fotoğraflar: Hazel ÇAĞAN ELBİR, Analist

Kaynak/Source: